

Samorządy województw powinny mieć możliwość samodzielnego decydowania o zastosowaniu Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) po 2027 roku – uważa Konwent Marszałków Województw RP. Dotyczyć ma to również formuły wdrażania instrumentu, jego zakresu tematycznego i terytorialnego oraz wysokości przeznaczonych na niego środków.

Konwent Marszałków Województw RP przyjął 16 września 2026 r. stanowisko w sprawie sposobu wdrażania instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność po 2027 roku. Zwrócił w nim uwagę na rolę podejścia oddolnego w prowadzeniu polityki rozwoju oraz dorobek Lokalnych Grup Działania, które budowały lokalne partnerstwa, angażowały mieszkańców, samorządy, organizacje społeczne i przedsiębiorców w identyfikowanie potrzeb oraz realizację przedsięwzięć odpowiadających specyfice poszczególnych terytoriów.

Doświadczenia województw we wdrażaniu RLKS są jednak zróżnicowane. Dotyczy to zarówno modeli organizacyjnych i źródeł finansowania, jak również zakresu tematycznego interwencji oraz potencjału poszczególnych LGD. Zdaniem Konwentu różnice te są naturalną konsekwencją odmiennych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i terytorialnych regionów i powinny zostać uwzględnione przy projektowaniu systemu po 2027 roku.

Regiony mają decydować o zastosowaniu RLKS

Konwent postuluje, aby decyzję o zastosowaniu RLKS w ramach rozdziału regionalnego Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034 pozostawić każdemu samorządowi województwa. Region miałby również decydować o formule wdrażania instrumentu, jego zakresie tematycznym i terytorialnym oraz wysokości przeznaczonej na niego alokacji.

Punktem wyjścia przy programowaniu interwencji powinno być zdiagnozowanie potrzeb i celów rozwojowych danego terytorium, a następnie wybór najbardziej efektywnego instrumentu ich realizacji. Konwent wskazuje przy tym na potrzebę zachowania spójności ze strategią rozwoju województwa oraz dokumentami ponadlokalnymi.

Marszałkowie nie opowiadają się za ograniczeniem RLKS wyłącznie do obszarów wiejskich. Obszary wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie stanowią integralną część regionów i mogą być wspierane poprzez różne instrumenty polityki terytorialnej, w tym RLKS, ZIT i IIT. W stanowisku zwrócono również uwagę, że ZIT i IIT mogą obejmować szerokie partnerstwa, w skład których mogą wchodzić także Lokalne Grupy Działania.

LEADER i RLKS jako odrębne instrumenty

Konwent postuluje jednoznaczne rozróżnienie inicjatywy LEADER realizowanej w ramach Wspólnej Polityki Rolnej od RLKS jako instrumentu możliwego do zastosowania w ramach polityki spójności i regionalnych części Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego.

Ewentualna obligatoryjność LEADER wynikająca z przyszłych regulacji dotyczących Wspólnej Polityki Rolnej nie powinna być automatycznie przenoszona na RLKS finansowany ze środków polityki spójności. Jednocześnie finansowanie obowiązkowego instrumentu LEADER nie powinno odbywać się kosztem środków polityki spójności ani alokacji regionalnych. Konwent nie popiera również ustanawiania na poziomie krajowym obowiązkowej minimalnej alokacji środków regionalnych na RLKS.

Potrzebne prostsze zasady

Marszałkowie zwracają również uwagę na potrzebę uproszczenia systemu wdrażania RLKS. Dotychczasowe doświadczenia mają wskazywać m.in. na problemy związane ze skomplikowanymi i wielostopniowymi procedurami, odmiennymi zasadami właściwymi dla poszczególnych funduszy oraz czasochłonnym procesem przygotowywania i zmiany strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Konwent postuluje w szczególności uproszczenie zasad wielofunduszowości, rozliczania projektów i wkładu własnego. Zasady realizacji RLKS w ramach poszczególnych funduszy powinny być możliwie jednolite. Jednoznacznie określony powinien zostać także podział odpowiedzialności pomiędzy instytucjami zarządzającymi i LGD.

System powinien jednocześnie uwzględniać rzeczywisty potencjał organizacyjny, kadrowy i finansowy lokalnych grup działania. Zakres i forma lokalnych strategii rozwoju powinny odpowiadać rzeczywistym potrzebom danego obszaru, a proces ich przygotowania i ewentualnych zmian nie powinien powodować opóźnień w uruchamianiu wsparcia.

Osiem postulatów Konwentu

W przyjętym stanowisku Konwent sformułował osiem postulatów. Obejmują one utrzymanie fakultatywnego charakteru RLKS i pozostawienie województwom decyzji o jego zastosowaniu, formule, zakresie oraz wysokości alokacji. Marszałkowie oczekują także zachowania jednoznacznej rozdzielności LEADER i RLKS oraz zagwarantowania, że finansowanie obowiązkowego LEADER nie będzie odbywało się kosztem środków polityki spójności ani alokacji regionalnych.

Postulaty dotyczą ponadto uproszczenia i uspoźnienia systemu wdrażania RLKS, jasnego określenia odpowiedzialności poszczególnych podmiotów za realizację, wskaźniki i rezultaty oraz zabezpieczenia regionów przed konsekwencjami finansowymi za działania pozostające poza ich bezpośrednią kontrolą. Konwent chce również zapewnienia możliwości dostosowania RLKS do modelu terytorializacji polityki rozwoju przyjętego w danym województwie oraz jego komplementarności z ZIT, IIT i innymi instrumentami regionalnymi. Ostatni z postulatów dotyczy pełnego udziału samorządów województw w dalszych pracach nad przyszłym modelem RLKS i LEADER.

Konwent stoi na stanowisku, że o tym, czy RLKS ma być instrumentem realizacji celów rozwojowych regionu, a jeśli tak - w jakiej formule, zakresie i skali - powinien rozstrzygać samorząd województwa, biorąc pod uwagę potrzeby regionu, potencjał lokalnych partnerstw oraz ryzyka związane z wdrażaniem instrumentu.

Źródło: Konwent Marszałków Województw RP Mazowieckie 2026